

A cinkusi temetővel kapcsolatban sok a meg nem oldott probléma. A temetőt kétségkívül az avar korba kell tennünk, de hogy avarkor melyik szakaszából származnak leleteink, a sírmellékletek kis száma miatt nem lehet eldönteni.

Az 5. sírban talált germán-gepida csat azt jelentheti, hogy a megelőző gepidakor csatformáját őrizték meg, de e jelenséggel kapcsolatban arra is gondolhatunk, hogy az igen nagy kiterjedésű temető kezdetei egészen a gepidakorig nyúlnak vissza. Ennek a kérdésnek eldöntésére is további ása-

tások nyújthatnak határozott bizonyítékokat.¹³ *Foltiny István.*

¹³ A két edényben felvett eredeti földet dr. Dávid Lajos egyetemi c. rk. tanár úr, az egyetem Gyógyszerészeti Intézetének és az Egyetemi Gyógyszertárnak igazgatója szíves volt vegyelemezni. Mindkettőben csak agyagos földben is előforduló anyagokat, vasat, alumíniumot, calciumot, silicátot talált. (460/1939. sz.) Olyan anyag, amelyből az esetlegesen sírbatett ételekre lehetne következtetni, az elemzés eredményében nincs. Szíves munkájáért ezúton is hálásan mondunk köszönetet. *Szerk.*

Die Spuren eines Gräberfeldes der Avarenzeit in Hódmezővásárhely-Cinkus.

Im Stadtgebiet von Hódmezővásárhely, in dem sogenannten Cinkus, im Meierhof von Lajos Bulla und István Németh (Puszta No. 351 und 352) führten wir im August 1939 Ausgrabungen aus.

Wir fanden hier aller Wahrscheinlichkeit nach ein grosses Gräberfeld, wir gruben aber nur 12 Gräber aus.

Zehn Gräber hatten eine nordwestlich-südöstliche Richtung, eins eine nord-südliche, eins eine südwestlich-nordöstliche.

Die Gräber sind an Beigaben sehr

arm. Aus denselben kamen insgesamt zwei Gefässe (Abb. 1: 1.) ein verzierter Nadelbehälter aus Knochen, zwei Perlen, die den Melonenkörnern ähnlich sind, ein Spinwirtel, zwei Schnallen, drei Messer in Bruchstücken, eine rundliche und eine halbmondförmige Bleiplatte zum Vorschein.

Die Gräber müssen in die Avarenzeit datiert werden. Das Gefäss des Grabes 3. können wir in die zweite Hälfte des VIII. Jahrhunderts setzen. (Abb. 1: 2.)

István Foltiny.

Csanádapácai ásatások.

(Idetartozik a XXXI. tábla).

1939. augusztusában, Dr. Ring Béla alispán és Csanádapáca község anyagi támogatásával végzett ásatások során, a község területén, az ú. n. Templom-halmon, Satori József földjén, valószínűleg templom alapjai kerültek napvilágra. Az alapfalakból csupán egy köbméternyi maradt meg, a töb-

bit, részben az újabb idők folyamán elhordták. Az alapfal terméskőből készült, közeit tégladarabokkal töltötték ki.

A templom körül temető volt. A sírokat erősen megbolygatták. A megmaradt részből 20 sírt bontottunk ki, amelyekben 4 férfi, 3 nő, 6 gyermek

és 7 meghatározhatatlan csontváz volt. A csontvázak megközelítőleg kelet-nyugati irányban feküdtek. Koporsóban 9, gyékénybe csavarva 1, mésszel leöntve 1, kitapasztott sírban 1 csontváz volt elföldelve.

Sírmellékletet hat sírban találtunk. Gyöngyöspárta az 1. sírban volt; koszorúját gyékényből fonták. Ruhaszegély díszeket a 3. és 4. sírokban találtunk. A 4. sír ruhaszegély díszzeit in situ vettük fel és a XXXI. táblán mutatjuk be; arany és világosabb, talán karmazsin színű fonálból, vertesipkemódjára készült; ma kávébarna színű. Valószínűleg ingvállat díszített. A szegélydísz kétsoros. A belső rész szélessége 17, a külsőé 12 mm. Az ingvállakat ruhaderék- és ujjnélküli szoknyákhoz viselték;¹ elől, hátul, skófiummal, kivarrással, hímzéssel, csipkével és flitterekkel szokták díszíteni. A XVII. század közepén, mint Esterházy Ilona egyik ingvállának leírásából tudjuk, az ingvállat nemesak kivarrásokkal, hímzéssel, flitterekkel, hanem arany és ezüst csipkéekkel „prémezték“.² Zoltay Lajos a Debrecen-dobozi temető néhány sírjában talált hasonló flitterekkel díszített ingváll foszlányokat. Kaszaperen³ és Mezőkovácsházán,⁴ az elmúlt évek folyamán, több sírban találtak hasonló szegélydíszeket. Kaszaperen, a 73. sírban egysoros szegélydísz volt. A esanádapácai a nyakat teljesen

körülvette, s elől, tompaszögben megtörve, két vége a gerincoszlop irányában, lefelé folytatódott.

A Templom-halom közelében, keleti irányban, kb. 70 m távolságra, Urbán Flórián földjén, hét lakóház nyomait figyelhettük meg. Az elszántás következtében, pontos méreteket nem sikerült felvennünk. A II. lakóház valószínűleg kétosztású lehetett, amelyből csak az egyik helyiség méreteit (4,8 × 5,65 m) állapíthattuk meg. A házat keletészakkelet-nyugatdéli nyugati irányban építették. A felmért helyiség délnyugati sarkában, 2 m átmérőjű, köralakú kemence allott. Fenekét eszeréptöredékekből rakták ki, amely 5 cm vastagon kiégett. A helyiség közepén, zárhoz hasonló vastöredéket, s az elszántott második helyiség közelében patkót és edénytöredékeket találtunk. A kiégett és az eke által széthordott tapaszdarabok azt igazolták, hogy a ház falát, a mezőkovácsbázi házakéhoz hasonlóan, sövényből fonták és kívülről, vastagon kitapasztották.

Id. Szántai Imre szomszédos földjén, a mai temetővel szemben, ugyancsak lakóház maradványai voltak, amelyből egy 2 m átmérőjű, köralakú kemence fenekét mérhettük fel. A fenék 6 cm vastagon volt kitapasztva. A kemence felmenő falai, a fenék esatlakozásánál, 8 cm vastagok. Falát, a ház falához hasonlóan, sövényből fonták és kitapasztották. A felmenő kemencefalból 8–10 cm magas rész maradt meg.

A esanádapácai település a már régebben feltárt kaszaperi és mezőkovácsbázi fiatalabb településsel egyidős. A sírletek, valamint az előkerült edénytöredékek a település korát a XV–XVI. századra datálják.

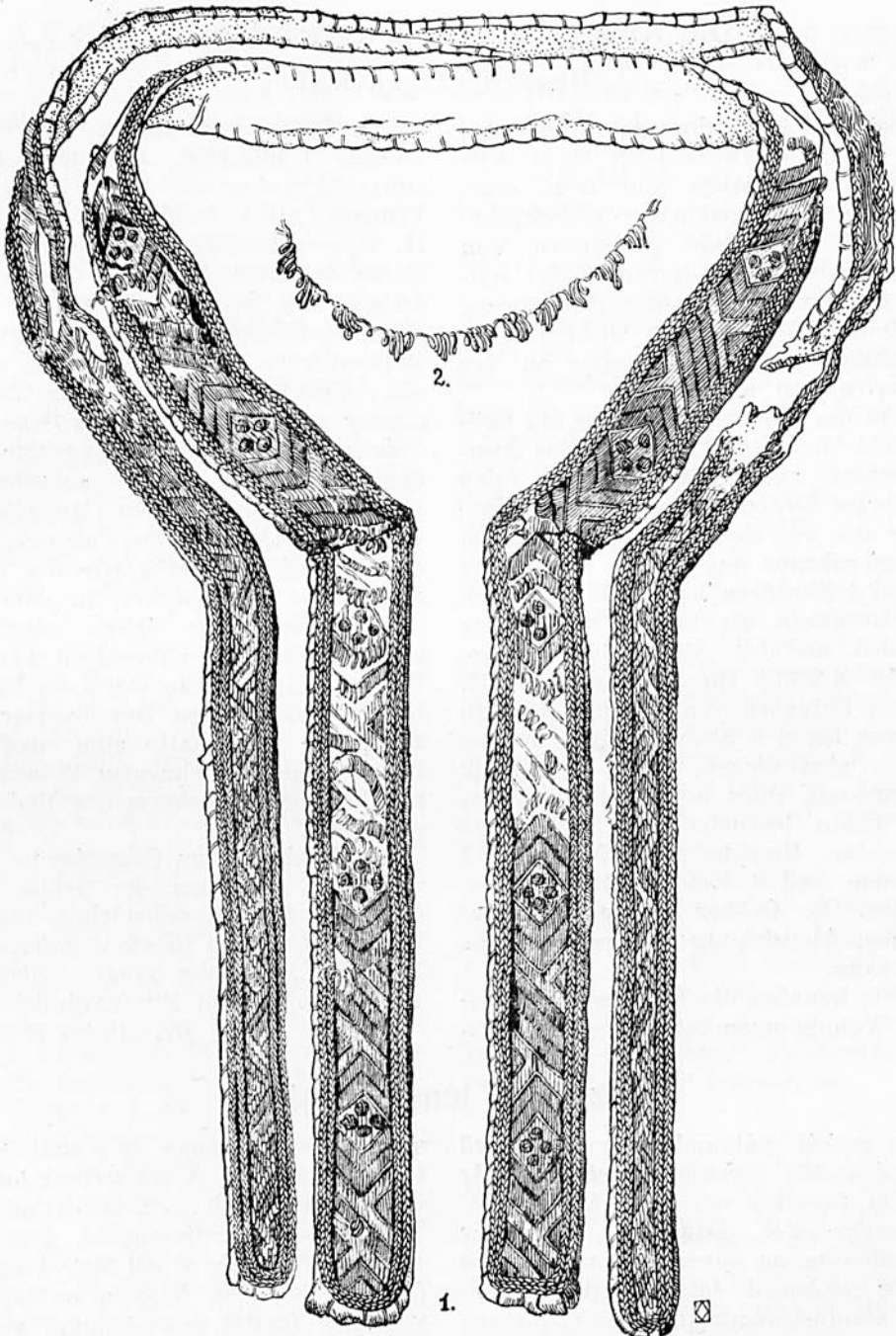
Dr. Bálint Alajos.

¹ Zoltay Lajos: A debreceni viselet a XVI–XVII. században. „Az Ethnographia“ Füzetek 8. Budapest, 1938. 41. l.

² br. Radvánszky Béla: Magyar családélet és háztartás a XVI. és XVII. században. I. kt. Budapest, 1896. 193. l.

³ Dolgozatok, 1938. 158. s köv. l.

⁴ Lásd a folyóirat e kötetében.

0 5 10 cm.